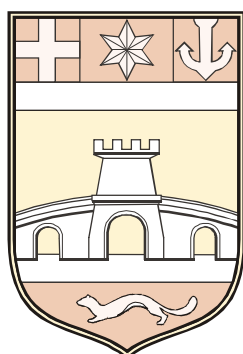

REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
SKUPŠTINA

Materijal za sjednicu

**INFORMACIJA O ODGOJU
I OBRAZOVANJU NA JEZIKU
I PISMU NACIONALNIH
MANJINA NA PODRUČJU
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE**

*Materijal pripremljen u
Upravnom odjelu za društvene djelatnosti
Osječko-baranjske županije*

Osijek, listopada 2006.

**INFORMACIJA O ODGOJU I
OBRAZOVANJU NA JEZIKU I PISMU
NACIONALNIH MANJINA NA PODRUČJU
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE**

Ostvarivanje prava na obrazovanje na materinskom jeziku značajno je za očuvanje i zaštitu identiteta pripadnika nacionalnih manjina, a svakako i očuvanje multikulturalnih osobitosti društva u cjelini. Pravo na obrazovanje na materinskom jeziku i pismu pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj ostvaruje se temeljem članka 11. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina ("Narodne novine" broj 155/02.) i odredaba Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina ("Narodne novine" broj 51/00. i 56/00.). Republika Hrvatska obvezuje se na poštivanje i zaštitu prava nacionalnih manjina i drugih temeljnih prava i sloboda čovjeka i građanina, vladavine prava i svih ostalih najviših vrednota svog ustavnog i međunarodnog pravnog poretka svim svojim državljanima.

Temeljem odredbe članka 15. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 124/00., 28/01. i 55/01.) u Republici Hrvatskoj jamči se ravnopravnost pripadnicima svih nacionalnih manjina, a ravnopravnost i zaštita prava nacionalnih manjina uređuje se ustavnim zakonom.

Člankom 11. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina utvrđeno je da je pravo pripadnika nacionalnih manjina na odgoj i obrazovanje na svom jeziku i pismu kojim se služe. Odgoj i obrazovanje pripadnika nacionalne manjine obavlja se u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama te drugim školskim ustanovama s nastavom na jeziku i pismu kojim se služe, pod uvjetima i na način propisanim posebnim Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu i nacionalnih manjina.

Ako ne postoje uvjeti za osnivanje školske ustanove, odgoj i obrazovanje obavlja se u razrednom odjelu ili obrazovnoj skupini. Razredni odjel i obrazovna skupina ustrojavaju se u školskoj ustanovi s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine ili školskoj ustanovi s nastavom na hrvatskom jeziku i pismu. Broj učenika u takovom razrednom odjelu ili obrazovnoj skupini može biti i manji od broja učenika propisanog za ustrojavanje razrednog odjela i obrazovne skupine s nastavom na hrvatskom jeziku i pismu. Nastavni plan i program odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalne manjine, uz opći dio, obvezno sadrži i dio čiji je sadržaj u vezi s posebnošću nacionalne manjine (materinski jezik, književnost, povijest, zemljopis i kulturno stvaralaštvo nacionalne manjine).

Upis u školsku ustanovu, razredni odjel ili obrazovnu skupinu na jeziku i pismu nacionalne manjine, uređuje se odlukom o upisu, koju donose uredi državne uprave u županijama.

Odgojno obrazovni rad u školskoj ustanovi s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine obavljaju nastavnici iz reda nacionalne manjine koji potpuno vladaju jezikom nacionalne manjine, odnosno nastavnici koji nisu iz reda pripadnika nacionalne manjine, a potpuno vladaju jezikom i pismom nacionalne manjine.

Najmanje natpolovična većina članova tijela upravljanja školske ustanove s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine, iz reda je nacionalne manjine. Za ravnatelja školske ustanove s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine može biti izabrana osoba iz reda nacionalne manjine, odnosno koja nije iz reda nacionalne manjine ako u potpunosti vlada jezikom i pismom nacionalne manjine. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa dužno je za obavljanje poslova iz svoga djelokruga za školsku ustanovu s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine osigurati potreban broj savjetnika i školskih nadzornika iz reda nacionalne manjine, odnosno iz reda osoba koje potpuno vladaju jezikom i pismom nacionalne manjine.

U cilju integracije u širu zajednicu, pripadnici nacionalnih manjina, koji se obrazuju na jeziku i pismu kojim se služe, imaju pravo i obvezu učiti i službeni jezik države u kojoj žive.

Pravo na odgoj i obrazovanje pripadnici nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj ostvaruju u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama te drugim školskim ustanovama na jeziku i pismu nacionalnih manjina, kao i drugim oblicima obrazovanja (seminari, ljetne i zimske škole i sl.).

Obrazovanje učenika nacionalnih manjina provodi se temeljem tri modela organiziranja i provođenja nastave i to:

1. Model A, po kojem se cjelokupna nastava izvodi na jeziku i pismu nacionalne manjine uz obavezno učenje hrvatskog jezika u istom broju sati u kome se uči jezik manjine. Učenici imaju pravo i obvezu učiti dodatne sadržaje za manjinsku zajednicu. Ovaj model nastave izvodi se u posebnoj ustanovi, ali ga je moguće provoditi i u ustanovama s nastavom na hrvatskom jeziku, a u posebnim odjelima s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine;

2. Model B, po kojem se nastava izvodi dvojezično na način da se prirodna grupa predmeta uči na hrvatskom jeziku, a društvena grupa predmeta na jeziku nacionalne manjine. Nastava se izvodi u ustanovi s nastavom na hrvatskom nastavnom jeziku, ali u posebnim odjelima;

3. Model C, po kojem se nastava izvodi na hrvatskom nastavnom jeziku uz dodatnih pet školskih sati namijenjenih njegovanju jezika i kulture nacionalne manjine. Dodatna satnica u trajanju do pet školskih sati tjedno obuhvaća učenje jezika i književnosti nacionalne manjine, zemljopisa, povijesti, glazbene i likovne kulture.

Posebni oblici nastave (seminari, ljetne i zimske škole, dopisno-konzultativna nastava) organiziraju se za one učenike za koje ne postoji mogućnost organiziranja redovite nastave po modelu A, B ili C.

Na području Osječko-baranjske županije, slijedom zakonskih odredbi, stvorene su pretpostavke kako bi pripadnici manjina mogli ostvariti svoja prava u području odgoja i obrazovanja. Pravo na odgoj i obrazovanje na svom jeziku i pismu ostvaruju pripadnici srpske nacionalne manjine, mađarske nacionalne manjine, slovačke nacionalne manjine i njemačke nacionalne manjine po modelima A ili C.

Ova Informacija obuhvaća podatke koji se odnose na:

1. Obrazovanje učenika pripadnika srpske nacionalne manjine,
2. Obrazovanje učenika pripadnika mađarske nacionalne manjine,
3. Obrazovanje učenika pripadnika slovačke nacionalne manjine,
4. Obrazovanje učenika pripadnika njemačke nacionalne manjine i
5. Odgoj djece pripadnika nacionalnih manjina predškolskog uzrasta.

1. OBRAZOVANJE UČENIKA PRIPADNIKA SRPSKE NACIONALNE MANJINE

Od ukupno 70 osnovnih škola na području Osječko-baranjske županije za učenike pripadnike srpske nacionalne manjine postoje dvije nacionalne škole gdje se u potpunosti izvodi nastava na srpskom jeziku i ćirilicom pismu, a u pet osnovnih škola u kojima su ustrojeni odjeli s nastavom na srpskom jeziku i pismu provodi se model A.

U tablici 1. dan je prikaz brojčanih podataka o odjelima i učenicima od I. do VIII. razreda po školama u kojima se realizira nastava za učenike pripadnike srpske nacionalne manjine.

Tablica 1.

R.br.	Osnovna škola	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	UKUPNO
1.	OŠ Tenja									
	odjeli	1	1	1	1	1	1	1	1	8
	učenici	3	5	13	16	22	25	20	13	117
	PŠ Silaš									
	odjeli	-	-	1	1	-	-	-	-	2
učenici	2	1	3	5	-	-	-	-	11	
	UKUPNO ODJELI	1	1	2	2	1	1	1	1	10
	UKUPNO UČENICI	5	6	16	21	22	25	20	13	128
2.	OŠ Bijelo Brdo									
	nastava	1	1	1	1	1	1	1	1	8
	učenici	10	12	14	15	21	26	24	21	143
3.	OŠ Dalj									
	odjeli	1	1	1	1	1	1	1	1	8
	učenici	9	16	12	9	22	24	20	20	132
4.	OŠ Ernestinovo									
	odjeli	-	-	-	1	1	-	1	-	3
	učenici	-	1	-	2	8	6	4	-	21
	PŠ Šodolovci									
	odjeli	-	-	-	1	-	-	-	-	1
učenici	1	1	1	1	-	-	-	-	4	
	UKUPNO ODJELI	-	-	-	2	1	-	1	-	4
	UKUPNO UČENICI	1	2	1	3	8	6	4	-	25
5.	OŠ "Dr. Franjo Tuđman" Beli Manastir									
	odjeli	-	-	1	1	1	1	1	1	6
	učenici	8	4	10	5	13	3	14	7	64
6.	OŠ Jagodnjak									
	nastava	1	1	1	1	1	1	1	1	8
	učenici	3	11	9	13	19	28	34	23	140
	PŠ Bolman									
	odjeli	-	1	-	1	-	-	-	-	2
	učenici	6	9	11	12	-	-	-	-	38
PŠ Uglješ										
odjeli	-	1	-	1	-	-	-	-	2	
učenici	4	2	3	7	-	-	-	-	16	
	UKUPNO ODJELI	1	3	1	3	1	1	1	1	12
	UKUPNO UČENICI	13	22	23	32	19	28	34	23	194
7.	OŠ Kneževi Vinogradi									
	odjeli	-	-	1	-	-	-	-	-	1
	učenici	1	-	2	-	-	-	-	-	3
UKUPNO ODJELI		4	6	7	10	6	5	6	5	49
UKUPNO UČENICI		47	62	78	85	105	112	116	84	689

Kao što je iz tablice vidljivo u 2006./2007. školskoj godini 689 učenika osnovnih škola raspoređeno je u 49 razrednih odjela što znači da u prosjeku jedan razredni odjel ima 14 učenika.

Nastavu u dvije nacionalne škole izvodi 7 učitelja hrvatske nacionalnosti, 30 učitelja srpske nacionalnosti i 1 neopredijeljen učitelj. U školama gdje su organizirani odjeli s nastavom na jeziku i pismu srpske nacionalne manjine nastavu izvodi 38 učitelja hrvatske nacionalnosti, 45 učitelja srpske nacionalnosti, 2 učitelja mađarske nacionalnosti i 1 učitelj crnogorske nacionalnosti. Ukupno nastavu na jeziku i pismu srpske nacionalne manjine izvodi 45 učitelja Hrvata, 75 učitelja Srba, 2 učitelja Mađara, 1 učitelj Crnogorac i 1 učitelj je neopredijeljen.

Nastava se u Bijelom Brdu i Ernestinovu izvodi u jednoj smjeni, a u ostalim školama nastava se odvija u dvije smjene.

U školama je, prema opredjeljenju roditelja, organizirana i nastava vjeronauka i to u svih 7 škola pravoslavni vjeronauk, koji pohađa 614 učenika.

Od 32 srednjoškolske ustanove u 3 srednje škole organizirani su posebni odjeli s nastavom na srpskom jeziku, a prema podacima kako su prikazani u tablici 2.

Tablica 2.

R.br.	Srednja škola	I.	II.	III.	IV.	UKUPNO
1.	Gimnazija Beli Manastir					
	odjeli	-	1	-	-	1
	učenici	-	8	-	-	8
2.	Druga srednja škola Beli Manastir					
	odjeli	1	1	1	1	4
	učenici	9	9	7	9	34
3.	Srednja škola Dalj					
	odjeli	1	1	1	-	3
	učenici	16	5	12	-	33
UKUPNO ODJELI		2	3	2	1	8
UKUPNO UČENICI		25	22	19	9	75

Ukupno 75 učenika raspoređeno je u 8 razrednih odjela što čini 9,3 učenika u razrednom odjelu.

Nastavu u odjelima na jeziku i pismu pripadnika srpske nacionalne manjine izvodi 17 nastavnika hrvatske nacionalnosti, 25 nastavnika srpske nacionalnosti, 2 nastavnika crnogorske nacionalnosti i 1 nastavnik je neopredijeljen.

Nastava se u Gimnaziji Beli Manastir odvija u jednoj smjeni dok se u druge dvije škole odvija u dvije smjene.

I učenicima srednje škole, pripadnicima srpske nacionalne zajednice, omogućeno je pohađanje pravoslavnog vjeronauka. Iako nastavu na srpskom jeziku i pismu pohađa 75 učenika, pravoslavni vjeronauk pohađa 104 učenika što znači da vjeronauk pohađaju neki učenici koji su se opredijelili samo za njegovanje materinskog jezika s elementima nacionalne kulture.

Na području Osječko-baranjske županije učenicima osnovne i srednje škole, pripadnicima srpske nacionalne zajednice, omogućeno je, ukoliko to žele, i njegovanje materinskog jezika s elementima nacionalne kulture - model C. Kao što je iz tablica 3. i 4 vidljivo taj oblik nastave

zastupljen je u tri osnovne škole i dvije srednje škole za što se opredijelilo 134 učenika u 11 skupina što je po školama prikazano kako slijedi:

Tablica 3.

R.br.	Osnovna škola	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	UKUPNO	
1.	OŠ "Dr. Franjo Tuđman" Beli Manastir	skupine	-	-	-	1	-	-	-	1	2
		učenici	15	15	3	7	7	4	2	6	59
2.	OŠ Darda	skupine	-	1	-	1	1	-	-	-	3
		učenici	3	2	3	4	8	2	-	-	22
3.	OŠ Kneževi Vinogradi	skupine	-	-	1	-	-	-	1	-	2
		učenici	-	1	3	-	1	5	1	-	11
UKUPNO SKUPINE		-	1	1	2	1	-	1	1	7	
UKUPNO UČENICI		18	18	9	11	16	11	3	6	92	

Tablica 4.

R.br.	Srednja škola	I.	II.	III.	IV.	UKUPNO	
1.	Gimnazija Beli Manastir	skupine	1	-	-	1	2
		učenici	6	-	3	4	13
2.	Srednja škola Dalj	skupine	-	1	-	1	2
		učenici	12	4	8	5	29
UKUPNO SKUPINE		1	1	-	2	4	
UKUPNO UČENICI		18	4	11	9	42	

Njegovanje materinskog jezika s elementima kulture u srednjim školama realiziraju 2 nastavnika srpske nacionalnosti iza redovite nastave i u osnovnim školama 4 učitelja srpske nacionalnosti, u pravilu iza redovite nastave, ali i u drugoj smjeni ukoliko je to potrebno.

Učenici osnovnih i srednjih škola, pripadnici srpske nacionalne zajednice, uključeni su u niz izvannastavnih aktivnosti kao što su kulturološke, povijesne, dramske i to na srpskom i na hrvatskom jeziku, matematičke, športske odnosno sve one izvannastavne aktivnosti koje su planirane Godišnjim planom i programom škole, kao i ostali učenici u školama koje imaju samo odjele ili njeguju jezik i pismo srpske nacionalne manjine. Učenici također sudjeluju na županijskim i državnim natjecanjima koja se provode prema Vremeniku i Uputama za provedbu natjecanja i smotri učenika i učenica osnovnih i srednjih škola Republike Hrvatske, a koji donosi Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.

Za potrebe obrazovanja pripadnika srpske nacionalne zajednice osnovnoškolskog uzrasta osigurano je oko 70% udžbenika na srpskom jeziku i ćirilicom pismu koji su prevedeni ili se, uz odobrenje Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, koriste udžbenici iz matične zemlje. No, potrebe nisu zadovoljene. Ministarstvo i dalje skrbi o potrebi izrade novih udžbenika, a koji bi trebali biti usklađeni s Hrvatskim nacionalnim obrazovnim standardom (u daljnjem tekstu: HNOS). Osiguravanje udžbenika za učenike srednjih škola složenije je, posebice kod strukovnog obrazovanja.

Nadalje potrebno je raditi na utvrđivanju i donošenju nastavnih planova i programa čiji je sadržaj u vezi s posebnosću nacionalne manjine, a što je Ministarstvo u obvezi i prema Zakonu o odgoju i obrazovanju nacionalnih manjina, a isto tako treba ih uskladiti s HNOS-om.

2. OBRAZOVANJE UČENIKA PRIPADNIKA MAĐARSKE NACIONALNE MANJINE

Od ukupno 29.442 učenika koji će 2006./2007. školsku godinu u Osječko-baranjskoj županiji pohađati osnovnu školu, njih 234 slušat će nastavu na mađarskom jeziku. U tablici 5. dan je prikaz brojčanih podataka o odjelima i učenicima od I. do VIII. razreda po školama u kojima se realizira nastava za učenike pripadnike mađarske nacionalne manjine kako slijedi:

Tablica 5.

R.br.	Osnovna škola	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	UKUPNO
1.	OŠ Kneževi Vinogradi									
	PŠ Karanac									
	odjeli	-	-	-	1	-	-	-	-	1
	učenici	1	-	-	2	-	-	-	-	3
2.	OŠ Zmajevac									
	odjeli	-	1	1	1	1	1	1	1	7
	učenici	5	7	2	7	12	17	13	10	73
	PŠ Kotlina									
	odjeli	-	-	-	1	-	-	-	-	1
	učenici	2	1	-	4	-	-	-	-	7
	PŠ Novi Bezdán									
	odjeli	-	-	1	1	-	1	-	1	4
	učenici	5	3	2	3	3	4	2	2	24
	PŠ Suza									
odjeli	-	-	1	1	-	-	-	-	2	
učenici	1	6	6	3	-	-	-	-	16	
	UKUPNO ODJELI	-	1	3	4	1	2	1	2	14
	UKUPNO UČENICI	13	17	10	17	15	21	15	12	120
3.	OŠ Lug									
	odjeli	-	-	1	1	1	1	1	1	6
	učenici	4	3	4	4	21	11	11	9	67
	PŠ Vardarac									
	odjeli	-	-	1	-	-	-	-	-	1
učenici	2	2	1	2	-	-	-	-	7	
	UKUPNO ODJELI	-	-	2	1	1	1	1	1	7
	UKUPNO UČENICI	6	5	5	6	21	11	11	9	74
4.	PKC Mađara u Osijeku									
	nastava	-	-	1	1	-	1	-	1	4
	učenici	4	5	6	6	5	3	2	6	37
	UKUPNO ODJELI	-	1	6	7	2	4	2	4	26
	UKUPNO UČENICI	24	27	21	31	41	35	28	27	234

Iz tablice 5. vidljivo je da se nastava ili u potpunosti odvija na mađarskom jeziku ili su formirani odjeli u kojima se nastava izvodi na jeziku mađarske nacionalne manjine. Ukupno 243 učenika raspoređena su u 26 razrednih odjela što čini 9,3 učenika u odjelu.

I ovdje možemo konstatirati da postoji visoki stupanj tolerancije kod odobravanja broja razrednih odjela jer su, kao što je vidljivo, odobreni odjeli s 4 učenika u razredu.

Nastavu u osnovnim školama na jeziku i pismu mađarske nacionalne manjine u Prosvjetno-kulturnom centru Mađara u Osijeku za učenike osnovne i srednje škole izvodi 68 učitelja mađarske nacionalnosti, 7 učitelja hrvatske nacionalnosti i jedan učitelj srpske nacionalnosti.

Nastava je u Zmajevcu i područnim školama OŠ Kneževi Vinogradi, Karanac i Grabovac organizirana u dvije smjene, dok je u OŠ Lug i PKC Mađara u Osijeku organizirana u jednoj smjeni.

U tablici 6. dan je prikaz brojčanih podataka o odjelima i učenicima od I. do IV. razreda u PKC Mađara u kojem se realizira nastava za učenike pripadnike mađarske nacionalne manjine kako slijedi:

Tablica 6.

R.br.	Srednja škola	I.	II.	III.	IV.	UKUPNO
1.	odjeli učenici	3	2	3	2	10
		19	27	14	11	71
UKUPNO ODJELI		3	2	3	2	10
UKUPNO UČENICI		19	27	14	11	71

Za učenike srednjoškolskog obrazovanja nastava je organizirana u Prosvjetno-kulturnom centru Mađara u Osijeku. Od ukupno 71 učenika raspoređenog u 10 razrednih odjela, koliko ove školske godine pohađa nastavu na mađarskom jeziku u PKC Mađara, 21 je izabrao gimnazijski program, 8 ekonomski, 23 turistički, a 19 trgovački obrazovni program. Prosjek učenika po razrednom je odjelu je 7,1 učenik.

Nastava se izvodi na jeziku i pismu mađarske nacionalne zajednice. U nastavi se koriste udžbenici na hrvatskom jeziku i oni koji su prevedeni na mađarski jezik. U nastavi mađarskog jezika koriste se udžbenici na mađarskom jeziku. No i ovdje je problem sporog prevođenja ili izrade dopuna udžbenika na mađarskom jeziku.

U PKC Mađara nastava se za učenike srednje škole izvodi u jednoj smjeni. Nastavu izvodi 6 nastavnika koji rade samo srednjoškolski program, a još 12 nastavnika radi i u osnovnoj i u srednjoj školi.

Učenici osnovne i srednje škole uključeni su u razne izvannastavne aktivnosti i to u literarne, dramske, novinarske, folklorne, športske, pjevačke zborove i druge izvannastavne aktivnosti. Rezultati rada vidljivi su u sudjelovanju učenika na županijskim i državnim natjecanjima.

U 12 škola Osječko-baranjske županije pripadnici mađarske nacionalne zajednice njeguju jezik i kulturu. Kao i do sada za ovaj oblik obrazovanja odlučio se znatan broj učenika pripadnika mađarske nacionalne zajednice.

Kao što je vidljivo iz tablice 7. za ovaj oblik obrazovanja opredijelilo se 535 učenika koji su razvrstani u 56 skupina kako slijedi:

Tablica 7.

R.br.	Osnovna škola	I.	II.	III.	IV	V.	VI.	VII.	VIII.	UKUPNO
1.	OŠ Franje Krežme Osijek									
	skupine	-	-	-	1	-	-	-	-	1
	učenici	-	2	2	4	2	2	1	2	15
2.	OŠ Frana Krste Frankopana Osijek									
	skupine	-	1	1	-	-	-	-	1	3
	učenici	-	4	2	4	1	1	-	4	16
3.	OŠ Antunovac i PŠ Ivanovac									
	skupine	-	1	-	1	1	-	1	-	4
	učenici	2	2	4	3	3	3	3	-	20
4.	OŠ Mate Lovraka Vladislavci									
	skupine	1	1	1	1	1	1	1	-	7
	učenici	6	14	6	13	6	8	5	-	58
5.	OŠ Laslovo									
	skupine	1	-	1	1	-	1	-	1	5
	učenici	12	7	8	7	3	4	4	3	48
6.	OŠ "Vladimir Nazor" Đakovo PŠ Ivanovci									
	skupine	-	-	1	1	1	1	1	1	6
	učenici	4	5	6	5	4	5	5	4	38
7.	OŠ "Dr. Franjo Tuđman" Beli Manastir									
	skupine	1	1	1	-	1	1	-	-	5
	učenici	7	12	14	5	8	13	2	4	65
8.	OŠ Bilje									
	skupine	2	1	1	1	1	-	1	1	8
	učenici	20	11	12	8	6	4	15	13	89
9.	OŠ Darda									
	skupine	2	1	1	1	-	1	1	1	8
	učenici	17	7	6	6	8	9	7	8	68
10.	OŠ Draž i PŠ Batina									
	skupine	-	-	1	1	1	-	-	1	4
	učenici	6	8	12	9	9	2	11	8	65
11.	OŠ Kneževi Vinogradi									
	skupine	-	-	-	1	-	-	-	-	1
	učenici	1	3	4	2	9	2	-	-	21
12.	OŠ Dalj									
	skupine	-	1	1	1	-	1	-	-	4
	učenici	4	3	8	4	-	6	2	5	32
UKUPNO SKUPINE		7	7	9	10	6	6	5	6	56
UKUPNO UČENICI		79	78	84	70	59	59	55	51	535

Iako bi skupine u izbornoj nastavi, u što ulazi i njegovanje jezika i kulture, trebale brojiti od 10 - 15 učenika i ovdje je vidljivo da se odobrava rad u skupini u kojoj je znatno manji broj učenika, a sve u interesu pružanja mogućnosti čuvanja identiteta nacionalne zajednice.

Njegovanje jezika i kulture u navedenim školama izvodi 12 učitelja mađarske nacionalnosti. Nastava se u 7 škola odvija u jednoj smjeni, a u 5 škola u dvije smjene dok se sati njegovanja jezika i kulture izvode u 9 škola nakon redovite nastave, a u tri škole prema potrebi učenici dolaze u drugu smjenu.

Učenicima pripadnicima mađarske nacionalne manjine omogućeno je pohađanje nastave vjeronauka. U pravilu pripadnici pohađaju rimokatolički vjeronauk, a njih 62 opredijelilo se za reformatorski vjeronauk.

3. OBRAZOVANJE UČENIKA PRIPADNIKA SLOVAČKE NACIONALNE MANJINE

U tablici 8. dan je pregled škola u kojima su formirane skupine te broj učenika u skupinama koje njeguju jezik i kulturu slovačke nacionalne manjine kako slijedi:

Tablica 8.

R.br.	Osnovna škola	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	UKUPNO
1.	OŠ "Josip Kozarac" Josipovac Punitovački									
	skupine	1	1	1	1	1	1	1	1	8
	učenici	8	12	9	8	12	12	14	16	91
	PŠ Jurjevac									
	skupine	-	1	-	1	-	-	-	-	2
učenici	5	4	1	3	-	-	-	-	13	
	UKUPNO SKUPINE	1	2	1	2	1	1	1	1	10
	UKUPNO UČENICI	13	16	10	11	12	12	14	16	104
2.	OŠ kralja Tomislava Našice									
	skupine	-	-	-	-	1	2	1	1	5
	učenici	-	-	-	-	10	15	15	12	52
	PŠ Markovac									
	skupine	1	1	1	1	-	-	-	-	4
učenici	20	19	28	23	-	-	-	-	90	
	UKUPNO SKUPINE	1	1	1	1	1	2	1	1	9
	UKUPNO UČENICI	20	19	28	23	10	15	15	12	142
3.	OŠ Ivana Brnjika Slovaka Jelisavac									
	skupine	1	1	1	1	2	1	1	2	10
	učenici	16	19	20	13	20	16	22	19	145
	UKUPNO SKUPINE	3	4	3	4	4	4	3	4	29
	UKUPNO UČENICI	49	54	58	47	42	43	51	47	391

Pripadnici slovačke nacionalne manjine isključivo se opredjeljuju za njegovanje jezika i kulture i to gotovo svi koji pohađaju ove tri škole. Zasigurno je to rezultat vrlo dobre suradnje s matičnom zemljom. Za njegovanje jezika koriste se odobreni udžbenici iz Slovačke, a Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa radi na usklađenju plana i programa s HNOS-om.

Njegovanje jezika i kulture slovačke nacionalne manjine izvode 3 učitelja slovačke nacionalnosti nakon redovite nastave.

Nastava u školama koje njeguju jezik i kulturu slovačke nacionalne manjine odvija se u dvije smjene.

Učenici slovačke nacionalne manjine uključeni su u zbarske, dramske, literarne, folklorne i športske izvannastavne aktivnosti, kao i ostali učenici. Osim toga, posebno njeguju slovački folklor i organiziraju smotru literarnih, dramskih i novinarskih radova na slovačkom jeziku pod nazivom Slovački LIDRANO.

4. OBRAZOVANJE UČENIKA PRIPADNIKA NJEMAČKE NACIONALNE MANJINE

U tablici 9. naznačena je škola u kojoj se njeguje jezik i kultura pripadnika austrijske i njemačke nacionalne manjine te podaci o broju učenika i skupina kako slijedi:

Tablica 9.

R.br.	Osnovna škola	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	UKUPNO
1.	OŠ Svete Ane u Osijeku	skupine	-	1	1	1	1	1	1	7
		učenici	-	8	8	8	8	12	12	12
UKUPNO SKUPINE		-	1	1	1	1	1	1	1	7
UKUPNO UČENICI		-	8	8	8	8	12	12	12	68

U OŠ Svete Ane u Osijeku organizirano je njegovanje jezika i kulture pripadnika austrijske i njemačke nacionalne manjine u 7 razrednih odjela budući da se ove školske godine u I. razred nije upisao niti jedan pripadnik te nacionalne manjine. Dodatnih pet sati tjedno njegovanja materinskog jezika i kulture imat će samo učenici od II. do VIII. razreda. I ovdje se radi po planu i programu što ga je odobrilo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Udžbenici su na hrvatskom jeziku, a za nastavu njegovanja njemačkog jezika koriste se odobreni udžbenici Göthe instituta.

Nastavu njegovanja jezika i pisma na njemačkom jeziku izvode nastavnici hrvatske nacionalnosti sa znanjem njemačkog jezika.

5. ODGOJ DJECE PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA PREDŠKOLSKOG UZRASTA

U tablici 10. dan je pregled predškolskih ustanova u kojima su formirane skupine djece pripadnika nacionalnih manjina kako slijedi:

Tablica 10.

R.br.	Naziv dječjeg vrtića	Pripadnici nacionalne manjine	Ukupan broj djece	Broj skupina
1.	Dječji vrtić "Cvrčak" Beli Manastir	srpske	8	1
2.	Dječji vrtić "Grlica" Bilje - odjel Lug	mađarske	15	1
	- odjel Kopačevo	mađarske	17	1
	- odjel Vardarac	mađarske	17	1
3.	Dječji vrtić "Zeko" Kn. Vinogradi i odjel Suza	mađarske	16	1
	odjel Zmajevac	mađarske	23	1
4.	Dječji vrtić "Bobita" u sklopu PKC Mađara u Osijeku	mađarske	50	2
UKUPNO			146	8

Iz gornjeg pregleda vidljivo je da se pripadnicima nacionalnih manjina na području Osječko-baranjske županije omogućuje da njihova djeca već u predškolskoj dobi njeguju jezik i upoznaju se s kulturnim običajima nacionalne zajednice kojoj pripadaju. Dakako da uvjeti boravka i rada ovise o financijskim mogućnostima lokalne sredine u kojoj dječji vrtić djeluje.

ZAKLJUČAK

Iz svega do sada iznijetog vidljivo je da se ostvarivanju prava na odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalne manjine poklanja značajna pozornost.

Posebno želimo istaknuti da se pri upisu učenika u I. razred osnovne ili srednje škole roditeljima nudi mogućnost pismenog izjašnjavanja o tome na kojem jeziku i pismu će njihovo dijete slušati nastavu. Učenik tijekom školovanja može, ukoliko to roditelji i učenik želi, promijeniti jezik i pismo na kojem će slušati nastavu. Kao što je vidljivo želje roditelja se uvažavaju i nastava se organizira na način da se svima, pod jednakim uvjetima, sukladno zakonskim propisima omogući školovanje, a da se u znatnom broju slučajeva odstupa od utvrđenih kriterija za formiranje razrednih odjela odnosno skupina.

U našoj Županiji sva djeca, bez obzira na nastavni jezik, nastavu pohađaju u istoj smjeni odnosno razvrstani su prema godini učenja, a ne prema nacionalnoj pripadnosti što zasigurno pridonosi stvaranju okružja razumijevanja i tolerancije.

Učenici - pripadnici nacionalnih manjina aktivno su uključeni u sve aktivnosti koje se provode u školama. Sudionici su brojnih natjecanja koje se organiziraju u školama kako na županijskoj tako i državnoj razini, a nakon završene osnovne škole imaju mogućnost, sukladno propisima, upisati se u srednje škole po izboru, ukoliko ispune tražene uvjete prema Odluci o upisu koju donosi ministar nadležan za obrazovanje.

Možemo konstatirati da se svim pripadnicima nacionalnih manjina, sukladno zakonskim i podzakonskim propisima, omogućava ostvarivanje prava na odgoj i obrazovanje u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama na području Osječko-baranjske županije.